

Dana 14. januara, u srpskom narodu se slavi Slava Sveti Vasilije Veliki, svetitelju poznatom kao velikom svetovnom i duhovnom učitelju crkve.

Vasiljevdan ili Vasilica, u srpskom narodu nazvan Mali Božić, jedan je od najznačajnijih hrišćanskih praznika, u kalendaru Srpske pravoslavne crkve upisan crvenim slovima, a u Bogoslužbenom ustavu znakom velikog praznika (crveni krstić u crvenom krugu), što znači da je u prvoj od šest grupa u koje su rangirani svi crkveni praznici u godini.

Slaveći Slavu, Srbi vrše spomen na svetitelja koji je zaštitnik njihove porodice i zastupnik pred Gospodom. Dubina i smisao srpske Slave je da se putem molitve svečari prisećaju svih svojih predaka, koji su proslavljali tog istog svetitelja i slavili Slavu toga dana. Slava je strogo domaći kult i veruje se da "ko krsno ime slavi onome i pomaže".

Arhiepiskop Vasilije, nazvan je Velikim zbog svojih zasluga i smatra se učiteljem vascele Crkve, ocem istočnog monaštva, braniocem vere od jeretika. Sveti Vasilije Veliki rođen je od oca Vasilija i majke Emelije u vreme cara Konstantina Velikog, oko 329 godine, a umro 1. januara 379 godine,. Zbog izuzetne bistrine uma roditelji su ga poslali u Atinu, koja je u to vreme bila majka helenske mudrosti. U Atini je tokom petnaest godina izučavao filozofiju, retoriku, astronomiju, gramatiku, fiziku, medicinu i druge nauke tog vremena. Učitelj mu je bio slavni Evula, ali i Himerija i Proeresija, a školski drugovi Grigorije Bogoslov i Julijan, kasnije car odstupnik.

Jedne noći, neka božanska svetlost iznenada mu je obasjala srce i probudila u njemu želju za izučavanjem Svetog pisma. To je bio razlog zbog kojeg je napustio Atinu i otišao u Egipat, i kod arhimandrita Porfirija, godinu dana izučavao svete knjige. Posle godinu dana obreo se u Jerusalimu. Pun novih znanja i iskustva, vratio se opet u Atinu s namerom da svog učitelja Evula privede veri, i na taj način mu uzvрати za njegov trud. Evula nađe u školi u predgrađu,

kako vodi razgovor sa učenicima o filozofskim pitanjima, na koje je Vasilije odmah dao rešenje. Prisutni upitaše: "Ko je taj što tako odvraća filozofu?", a Evul odgovori: "Ili Bog ili Vasilije".

Evul je od tada pratio Vasilija i zajedničkim snagama su se trudili da se izbave iz zamki realnog života. Razdelili su siromasima sve što su imali i otišli u Sveti grad da vide tamnošnja čudesa, da tamo steknu "slobodu prema Bogu". U Jerusalimu su od episkopa Maksima III (patrijarha jerusalimskog od 333 do 348. godine) molili da ih krsti u reci Jordan. Episkop Maksim, kada vide da su puni vere, izađe im u suret.

Kasnije, Vasilije je bio episkop Kesarije Kapadokijske blizu deset godina. Živeo je kao velik pobornik vere, moralne čistote i revnosti, pa se, prema tom, Vasilije punozasluzno naziva Velikim. U crkvenoj službi, naziva se "pčelom crkve Hristove", koja nosi med vernima i žaokom svojom, bode jeretike - bezbožnike. Svoj život je posvetio Bogu, molitvi, služenju i pomaganju svima. U svoje vreme niko mu nije bio ravan po mudrosti. Sačuvana su mnogobrojna njegova dela: bogoslovska, apologetska, podvižnička i kanonska. Sastavljač je teksta liturgije, koja nosi njegovo ime. Ova služba se služi 10 puta u godini, i to: 1. januara, uoči Božića, uoči Bogojavljenja, u sve nedelje Časnog posta, osim Cvetne, na Veliki Četvrtak i na Veliku Subotu.

Vasiljevdan se kod Srba slavi kao krsna slava, a kod Grka i Rusa kao imendan.

Kod Srba se povodom Svetog Vasilija priprema poseban kolač, pogačice od pšeničnog brašna – vasilica. Kod Grka je sličan kolač nazvan »vasilopita«.

U srpskoj kneževini su u XIX veku ovoga dana održavane narodne skupštine, a u Hilandaru je običaj da biva godišnji sabor staraca.

Pravoslavna crkva 14. januara proslavlja još dva praznika: Obrezanje Gospoda Isusa Hrista i Novu godinu. Osmog dana po rođenju, Hristos je po Mojsijevom zakonu, koji je važio za svu jevrejsku mušku decu, obrezan, pri tome je dobio ime Isus, kako je zabeležio evangelist Luka, a po čemu se i pridaje izuzetan značaj ovom datumu.